

Universitätsbibliothek Paderborn

Reverendissimi Ac Illustrissimi D.D. Antonii Godeau Episcopi Venciensis Viri Celeberrimi Theologia Moralis

Ex Purissimis Sacrae Scripturae, Patrum Ac Conciliorum Fontibus Derivata,
Notis Theologicis Illustrata, Duasque In Partes Divisa

Complectens Tractatus I. De Fontibus Doctrinae moralis. II. De praecipuis
ejusdem Fundamentis. III. De Peccatis. IV. De Legibus. V. De summario
dilectionis Praecepto. VI. De primo decalogi Praecepto. VII. De secundi
decalogi Praecepto

Godeau, Antoine

Augustae Vindelicorum, 1774

Caput I. Superbiae descriptio, ejusque species.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53562](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53562)

SECTIO III.DE
PECCATIS CAPITALIBUS.

CAPUT I.

Superbiæ descriptio, ejusque species.

Superbia inordinatus est propriæ excellentiæ amor, ipsaque in cælo Angelum peccati reum fecit. In terrestri autem Paradiso Adamo peccandi ansam dedit, cunctisque postea hominibus peccandi causa fuit. Hoc axioma protulit Ecclesiasticus: *Initium omnis peccati superbia (cap. 10.)*. Peccavit Angelus, quia similis voluit esse Altissimo: *Ero similis Altissimo (Isaiæ 14.)*. Peccavit primus homo, quia voluit esse sicut Deus sciens bonum & malum, & loco subdendi se Deo veluti principio suo, voluit superbiæ motu, & propriæ excellentiæ amore divino se subtrahere imperio. Homo, qui per originale peccatum desiderium idem hæreditavit, Deum imitari quaerit in iis, quæ committit, peccatis, sed perverte & impie, ut inquit sanctus Augustinus: *Pervertite imitantur omnes, qui longe se a te faciunt, & extollunt se adversum te (Conf. l. 1.)*. Deus est Deus, quia seipso delectatur, nec ab alio dependet. Sic peccator Dei præceptum violat, ut se ipso vel creatura delectetur, & ut divinæ legis iugum exequat, ideoque (inquit sanctus Thomas

Superbiæ descr. ejusque species. 233

1. 2. quæst. 84. art. 2.) „Superbia differt a cupiditate; quia cupiditas respicit peccatum ex parte conversionis ad bonum commutabile, ex quo peccatum quodammodo nutritur; & propter hoc cupiditas dicitur *radix*: Sed superbia respicit peccatum ex parte aversionis a Deo, cujus præcepto homo subdi recusat, & ideo vocatur *initium* quia ex parte aversionis incipit ratio mali. Et hæc quidem quamvis vera sint, tamen non sunt secundum intentionem Sapientis, qui dicit: *Initium omnis peccati est superbia*. Hæc proprie est hominis post peccatum corruptio, humanæ naturæ universale venenum; hic morbus est, qui sanos etiam inficit, occulta, difficilisque præ cæteris infirmitas. Postquam Christum diabolus gula tentavit, illi proponens, ut lapides in panem mutaret, & curiositate, illi suadens, ut e pinna templi se præcipitem daret, & experiretur, an sibi Deus opitularetur; demum excellentiæ, dignitatisque supra cæteros desiderio illum tentavit, omnia mundi regna illi ostendens, ac promittens, si cadens ipsum adoraret. Sed victus consummata omni tentatione diabolus recessit ab illo (Luc. 4.).

Sanctus Gregorius quatuor superbiæ species enumerat inquit: *Quatuor quippe sunt species, quibus omnis tumor arrogantium demonstratur: cum bonum aut a semetipsis habere se aestimant: aut si sibi datum desuper credunt, pro suis se hoc accepisse meritis putant: aut certe cum jactant se habere, quod non habent: aut despectis cæteris singulariter videri appetunt habere, quod habent* (lib.

23. *Moral. cap. 6.*). Prima igitur superbiæ species est, bonum siue temporale, siue spirituale gratiæ, quod a Deo accepimus, sibi tribuere. Propterea sanctus Augustinus ingratos vocat Pelagianos, qui gratiæ Jesu Christi necessitatem negabant, & contra ipsos ejusdem discipulus sanctus Augustus Prosper eximium suum Poema scripsit, quod *adversus Ingratos* appellavit. Caveant itaque Christiani, ne bonæ suæ indoli, ingenio, virtutis diligentia, labori bona opera tribuant, quæ faciunt. Hæc est diabolica superbia; sibi que semper illud debent repetere: *Quid habes, quod non accepisti? si autem accepisti, quid gloriaris* (1. Cor. 4.)? Hæc maxima est superbia, & proprie diabolica: Lucifer enim a semetipso habere voluit, quod a Deo habuerat, illique non subici; se æqualem esse: *Et ero, inquit, similis Altissimi* (Isaiæ 14.). Ideo Ethnicorum sibi adorationes comparavit, nempe injustum & crudele in illorum imperium exercuit.

Secunda superbiæ species est, bona quidem gratiæ seu spiritualia, quæ habemus, a Deo perfecta fateri, sed ea putare propter nostra merita nobis concessa, aut labore nostro parta. Hunc præ cæteris errorum sacræ Litteræ condemnant. In Deuteronomio Israelitas sic Moyses admonet: *Ne dicas in corde tuo, fortitudo mea, & robur manus meæ hæc omnia mihi præstitērunt* (cap. 8.). In Proverbiis Salomon ait: *Ne inittaris prudentiæ tuæ.* Interrogat sanctus Augustinus: *Quis est superbus?* & responder: *Qui illa ipsa pauca quæ videtur habere, bona sibi arrogat, & derogat*

misericiæ Dei (in Psalm 93.). Pelagianorum hic est error, qui gratiam secundum merita dari asserabant, quod ejusdem nomen, naturamque destruit, ut ait Apostolus: *Si gratia, jam non ex operibus: alioquin gratia jam non est gratia* (Rom. II.). In hoc peccatum spirituales homines, nisi diligenter sibi caveant, facile labuntur: peccati siquidem corruptione fit, ut, quæ facit bona, homo sibi arroget, & Deum remuneratorem potius, quam misericordem arbitretur. Nil tamen magis, quam hæc superbia, Deum offendit; suosque Christus discipulos in Evangelio sic monet: *Cum feceritis omnia, quæ præcepta sunt vobis, dicite: Servi inutiles sumus* (Luc. 17.).

Tertia superbiæ species est, jactare se habere quod quis non habet, aut plus quam vere habet. Adversus hoc vitium in Apocalypsi sanctus Joannes sic loquitur: *Dicis, quod dives sum, & nescis, quia tu es miser, & miserabilis, & pauper, & cæcus, & nudus* (cap. 3.). Ex erronea opinione, qua merita nostra metimur, hoc peccatum proficiscitur: ex laudibus, quas nobismet ipsis tribuimus, & ex bonorum operum narratione, quæ ipsi fecimus, quorum meritum perfectionemque exaggeramus. Glorioso homine nil in civili societate odiosius; at in christiana republica nil hac jactantia iniquius, nisi in spiritu apostoli Pauli fiat. In secunda ad Corinthios epistola se ipse laudat, & a se habitas visiones recenset: tres tamen aut quatuor parentheses interserit, quibus suam accusat stultitiam, ostenditque

que

que invitum se loqui. *Utinam, inquit, sustineritis modicum quid insipientiæ meæ. Alioquin velut insipientem accipite me, ut ego modicum quid glorier. In insipientia dico (2. Cor. II.).*

Quarta superbiæ species est, se aliis antefere, illosque extollendi se causa aspernari. Talis est Pharisæi superbia, quem in Evangelio Dei filius tam acriter reprehendit: *Non sum sicut cæteri hominum, & velut etiam hic publicanus (Luc. 18.).* Sic loquens multipliciter peccabat. Primo quia ore solum, non corde, de bonis suis operibus gratias Deo agebat, & revera sibi metipsum placebat: secundo non solum sibi metipsum placebat, sed anteferebat se cæteris, suaque facta laudabat: tertio se peccatorem esse negabat: *Non sum sicut cæteri hominum, raptores, injusti;* quarto proximum suum notabat: *velut hic publicanus;* quasi monere Deum voluisset, quantum ab aliis ipse distaret, & simul temere fratrem suum judicans. Quamobrem de duobus hisce hominibus ita loquitur sanctus Augustinus: *Ille superbus erat in bonis factis, ille humilis in malis actis. Videte, fratres: magis placuit Deo humilitas in malis actis, quam superbia in bonis factis. Sed Deus odit superbos. Ideo sic conclusit: Amen dico vobis, descendit hic justificatus in domum suam. Hæc est ergo disciplina christiana, nemo facit aliquid bene nisi gratia ipsius: quod facit homo male, ipsius est hominis. Cum cæperit facere bene, non sibi tribuat; gratias agat ei, a quo accepit. Cum autem bona facit, non insultet ei, qui illud non facit, ut extollat se super illum.*

Non enim in illo finita est gratia Dei, ut ad alium non perveniat.

Quamvis autem omnibus hisce modis superbiæ peccatum committatur, non semper tamen est mortale. Nam ut mortale peccatum sit superbia, oportet primo se comparare Deo, vel anteferre, aut Deo contempto, excellentiam aliquam sibi tribuere: oportet secundo propriam excellentiam ita diligere, ut propter illam conservandam, vel acquirendam quis sit paratus Dei mandata violare: tertio oportet propriæ excellentiæ amore vel cura proximum odisse, illumque injuriis aut calumniis lædere. Hoc attendere illi debent, qui causam falso prætexentes honoris familiæ suæ aut communitatis tuendi, aut zelo pessimo illas celebrandi, alios homines aut communitates calumniis opprimunt, aut illorum famam malis artibus lædunt (a).

CAPUT

(a) Remedia Superbiæ tumorem supprimentia generatim eadem sunt, quæ humilitatis adjumenta, speciatim vero hæc: 1. Sæpe humilitatem a Deo petere. 2. Quotidie suum nihilum, suamque infirmitatem considerare. 3. Suos nævos, ac prope modum infinitos contra Dei legem excessus seria mente revolvere. 3. Superborum, quibus Deus resistit, pœnas, ac finalem interitum ex historia tum sacra tum profana sæpe perpendere. 4. Humilium tranquillitatem, ac tam apud Deum, quam apud homines in gratia profectum meditari. 5. Bonæ ac puræ intentioni de mane faciendæ,